

Toimintakertomus 2022 Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Tilivelvollinen

Sivistyslautakunta ja hyvinvointilautakunta, sivistysjohtaja, opetus-, varhaiskasvatus- ja hyvinvointipäällikkö

Palvelualueen toimielin

Sivistyslautakunta ja Hyvinvointilautakunta

Palvelualueen tulosalueet

Sivistys ja hyvinvointi yhteiset, Opetuspalvelut, Varhaiskasvatuspalvelut, Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut.

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatuspalveluita, opetuspalveluita ja sivistyksen yhteisiä palveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa elinikäisen oppimisen, nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti turvallisissa toimintaympäristöissä.

Sivistys- ja hyvinvointi-
palvelut

	TP 2021	TA 2022	MUUTOS	MTA 2022	TP 2022	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	4 208 404	3 673 450	975 393	4 648 843	4 800 592	103,3 %	151 749
Myyntituotot	1 659 706	1 489 200		1 489 200	1 577 947	106,0 %	88 747
Maksutuotot	1 490 456	1 557 000		1 557 000	1 417 568	91,0 %	-139 432
Tuet ja avustukset	1 014 255	553 000	975 393	1 528 393	1 718 902	112,5 %	190 509
Muut toimintatuotot	43 986	74 250		74 250	86 175	116,1 %	11 925
Toimintakulut	-51 997 781	-53 563 813	-15 393	-53 579 206	-52 971 931	98,9 %	607 275
Henkilöstökulut	-26 112 688	-26 634 400	257 836	-26 376 564	-26 421 812	100,2 %	-45 248
Palvelujen ostot	-9 289 369	-10 233 879	7 319	-10 226 560	-9 780 612	95,6 %	445 948
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-875 594	-1 023 000	-4 500	-1 027 500	-1 187 049	115,5 %	-159 549
Avustukset	-2 274 321	-3 053 000	-276 048	-3 329 048	-2 938 993	88,3 %	390 055
Muut toimintakulut	-13 445 808	-12 619 534		-12 619 534	-12 643 464	100,2 %	-23 930
Toimintakate	-47 789 377	-49 890 363	960 000	-48 930 363	-48 171 339	98,4 %	759 024
Vuosikate	-47 789 377	-49 890 363	960 000	-48 930 363	-48 171 339	98,4 %	759 024
Poistot ja arvonalentumiset	-645 908	-829 854		-829 854	-558 881	67,3 %	270 973
Suunnitelman mukaiset poistot	-645 908	-829 854		-829 854	-558 881	67,3 %	270 973
Tilikauden tulos	-48 435 286	-50 720 217	960 000	-49 760 217	-48 730 220	97,9 %	1 029 997
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-48 435 286	-50 720 217	960 000	-49 760 217	-48 730 220	97,9 %	1 029 997
Vyörytyserät	-2 611 783	-2 752 227		-2 752 227	-2 752 227	100,0 %	0
Vyörytystuotot							
Vyörytyskulut	-2 611 783	-2 752 227		-2 752 227	-2 752 227	100,0 %	0
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-51 047 069	-53 472 445	960 000	-52 512 445	-51 482 449	98,0 %	1 029 996

Organisaatiomuutoksien vaikutukset

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella hyvinvointilautakunnan ja sivistyslautakunnan päätösvallassa tapahtui muutos. Kunnanvaltuusto hyväksyi joulukuussa 2022 hallintosääntöön muutoksen, jossa Mäntsälän kirjastoa ja kansalaisopistoa koskeva lautakuntapäätöksenteko siirrettiin sivistyslautakunnalta hyvinvointilautakunnalle. Muutos selkeytti sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen lautakuntien vastuut ja noudatti kunnanvaltuuston vuonna 2021 määrittelemää organisaatiouudistuksen rakennetta. Palvelualueen rakenteisiin ja johtamiseen muutosehdotus toi myös toiminnallisen selkeyden poistamalla johtamisen ja taloudellisen vastuiden ristiin menemisen lautakuntien välillä ja palvelualueen sisällä.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueelta siirrettiin ohjaamopalvelut lokakuun alussa työllisyyspalveluiden alaisuuteen hallinnon palvelualueelle. Muutoksella ennakoidaan työllisyshoidon uudistumista ja kehitetään palveluita kokonaisvaltaisesti. Muutos ei vähentänyt nuorisopalveluiden resurssia.

Olellaiset tapahtumat tilikaudella

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden tulosalueet saavuttivat vuoden 2022 toiminnalle asetetut tavoitteet.

Sivistyslautakunta päätti keväällä 2022 opetuspalveluiden tulosalueella Ehnroosin ja Myllymäen koulujen sekä Hepolan ja Kirkonkylän koulujen johtamisjärjestelmistä. Lautakunta päätti, että Ehnroosin koululle ja Myllymäen koululle tuli yhteinen virkarehtori ja virka-apulaisrehtori. Lautakunta päätti myös, että Hepolan koululle ja Kirkonkylän koululle tuli yhteinen virkarehtori ja virka-apulaisrehtori. Lautakunta valitsi uudet viranhaltijat huhtikuussa. Ehnroosin koulun rakennusurakka valmistui myös kesäkuussa 2022 ja uusi koulurakennus otettiin käyttöön elokuussa.

Varhaiskasvatuspalveluissa panostettiin henkilöstön rekrytointiin, joka tuotti tuloksia. Samalla pyrittiin luopumaan mahdollisimman paljon määräaikaista työsuhteista ja kiinnittämään työntekijöitä vakinaisiin työsuhteisiin, jossa onnistuttiin. Varhaiskasvatuksessa ryhdyttiin myös kehittämään päiväkotien apulaisjohtamista, jotta palvelutuotanto pystytään turvaamaan häiriöttömästi.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palveluissa käynnistyi kaksi uutta hanketta, joihin saatiin avustusta Aluehallintovirastolta. Kirjaston Unelmoidaan uudesta – hanke on osallisuushanke, jossa kuntalaiset pääsevät mukaan uuden kirjastotilan tarpeiden määrittelyyn. Hankkeen ohjausryhmän on kokoontunut kaksi kertaa, ja hankeryhmä on tehnyt yhdessä hankkeen ulkopuolisen yhteistyökumppanin kanssa osallisuustyöskentelymallin ja aikataulun.

Mäntsälä liikkuu 2025 - hanke käynnistyi ja hanke on monivuotinen. Tavoitteena hankkeella on koskettaa laajasti kuntalaisia tulevien vuosien aikana. Hanke keskittyy aluksi varhaiskasvatusikäisiin lapsiin, lasten huoltajiin ja varhaiskasvatuksen henkilökuntaan tavoitteenaan pienten lasten liikkumisen lisääminen.

Arvio tulevasta kehityksestä

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen toiminnan pohja on kunnossa ja sen varaan voidaan rakentaa tulevaa toimintaa. Toiminnan tavoitteet saavutettiin ja toiminnan sekä talouden yhteys Mäntsälän kunnan strategiaan on vahvistunut. Vuoden 2023 osalta vuoden 2022 tilinpäätös antaa realistisen pohjan sille, että asetetut tavoitteet ja talous tulevat toteutumaan ennakoitusti.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden palvelualueella merkittävimmät riskit kohdistuvat henkilöstöön. Vuoden 2022 aikana sijaisten, määräaikaisten ja vakinaisten työntekijöiden saatavuudessa oli haasteita. Samat haasteet ovat edelleen olemassa. Jos osaavaa henkilöstöä ei saada ja kuntatyö ei kiinnosta, riskinä ovat palvelutason heikentyminen ja henkilöstön työn rasituksen kasvu.

Pienten lasten määrän väheneminen muodostaa palvelutuotantoon merkittävän epävarmuustekijän. Mäntsälän syntyvyys on ollut viime vuosina merkittävästi pienempää kuin aiemmin ja tämä heijastuu 2020-luvun lopulla lasten ja nuorten palvelukysyntään. Epävarmuutta lisää vielä se, että muuttoliike ei korjaa syntyvyyden laskua samalla tavalla kuin aiemmin.

Palvelualueen käyttämä kiinteistöt ovat pääsääntöisesti hyvässä kunnossa. Kiinteistöt muodostavat kuitenkin riskin toiminnalle sitä kautta, että 2020-luvun lopulla lasten ja nuorten määrän vähentyessä kiinteistöjen käyttöasteet uhkaavat pudota, jolloin niihin jää käyttämätöntä tilaa. Osassa kiinteistöjä on odotettavissa peruskorjauksia, jolloin on tärkeää pystyä kohdentamaan tulevat investoinnit oikeisiin kohteisiin ja suuntamaan ne niin, että tilat ovat mitoitettu toiminnan tarpeiden mukaisesti.

Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä toimialalla

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella sisäisessä valvonnassa ja riskien seuraamisessa otettiin käyttöön uusi toimintatapa ja ohjeistettiin tulosaluepäälliköitä kirjaamaan jatkuvasti muistiin riskienhallintatoimenpiteet sekä olennaisimmat esille nousseet palvelualueen toimintaan ja talouteen kohdistuvat riskit. Kirjaamisessa käytettiin taloushallinnon pohjalomaketta. Kirjaamista seurattiin osavuosikatsauksien valmistelun yhteydessä. Palvelualueelle nimitettiin tietosuojavastaava, jonka tehtäviin kuuluu tietosuojakäytänteiden ylläpito ja tietosuojaan liittyvän informaation välittäminen palvelualueella.

Palvelualueella sovittiin valtiosouusjärjestelmän tietojen keräämisen aikataulus ja vastuut. Sopimushallinnassa otettiin käyttöön VismaSign sähköinen allekirjoitus. Palvelualueen valmiussuunnitelman päivitystyö käynnistettiin osana kunnan valmiuden ja jatkuvuuden hallinnan suunnitelman päivitystä. Hankkeiden hallinnassa palvelualueen hankeohjeistusta päivitettiin keväällä 2022 ja se kerrattiin syksyllä 2022. Kuntamaiseman talousarvion seurantatyökalut otettiin käyttöön.

Varhaiskasvatus huomasi lasten lääkehoitosuunnitelmaan liittyvän koulutustarpeen päivittämisen. Asia otettiin esille Keusoten kanssa, joka vastaa koulutuksesta.

Vuoden 2023 talousarviovalmistelussa sivistys- ja hyvinvointipalvelut esittivät tilaselvityksen tekemistä, jotta pystytään ennakoimaan tulevat kiinteistöjen investointitarpeet suhteessa palvelukysyntään.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen toimintakatteen tulos oli 0,76 milj. euroa ja siitä merkittävimmät alitukset kohdistuivat varhaiskasvatuspalveluihin ja hyvinvointipalveluihin. Toimintatuloja kertyi kaikille tulosalueille enemmän kuin mitä talousarviossa oli ennakoitu ja nämä tulot kohdistuivat hanketoimintaan 0,19 milj. eurolla.

Toimintamenoissa alitukset kohdistuivat varhaiskasvatuspalvelujen ja hyvinvointipalvelujen henkilöstömenoihin, palvelujen ostoihin ja avustuksiin yhteensä 0,6 milj. euroa.

Opetuspalveluissa toimintakatteen ylitykset kohdistuivat henkilöstömenoihin ja ne olivat yhteensä 0,34 milj. euroa. Ylitykset johtuivat hankkeista ja valmistavasta opetuksesta.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset

Tulosalueen toiminta-ajatus

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteisten palveluiden keskeinen tehtävä on tuottaa koko palvelualueen yhteisiä hallintopalveluja ja toimia sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan tukena heidän työskentelyssään. Lisäksi palvelualueelle kuuluu lasten ja nuorten taiteen perusopetuksessa musiikkiopistopalveluiden osto ja ohjaus.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen yhteisten palveluissa keskityttiin uuden hallintorakenteen vahvistamiseen ja tulosalueiden tukemiseen. Sivistyslautakunnan puheenjohtaja ja sivistysjohtaja vierailivat päiväko-deissa ja kouluissa vuoden 2022 aikana. Mäntsälän kunnanvaltuustolle valmisteltiin palvelualueen strategiset tavoitteet, jotka sivistyslautakunta ja hyvinvointilautakunta hyväksyivät. Samalla lautakunnat vahvistivat palvelualueen tulosalueille vuodelle 2022 lautakuntien talousarviotavoitteet.

Palvelualueelle valmisteltiin lautakuntien vuosikellot ja palvelualueen vuosikello sekä tulosalueiden vuosikellot, joiden avulla tehostetaan toiminnanohjausta ja ennakoitua. Yhteiset palvelut ja opetuspalvelut kehittivät koulukuljetusprosessia yhdessä kuntakehityslautakunnan ja kuntakehityspalveluiden kanssa. Tämä työ jatkui syksyllä 2022. Muista prosesseista palvelualueen valtionosuustietojen tallentaminen ja niihin liittyvät vastuut määriteltiin ja prosessin yhteyttä talustilaston keruuseen selkeytettiin. Tämä työ jatkuu ja siihen liittyen oppilastilastoinnin prosessi otetaan seuraavana tarkasteluun. Riskienhallintaan ja sisäiseen valvontaan sovitettiin jatkuvan seurannan käytäntö osavuosikatsausten rytmissä.

Porvoon seudun musiikkiopiston Mäntsälän toimitilan selvitystä jatkettiin yhdessä Porvoon kaupungin ja muiden musiikkiopiston sopimuskuntien kanssa. Musiikkiopiston nykyisen toimitilan vuokrasta sovittiin niin, että talousarviovuodesta 2023 alkaen vuokra jyvitetään osaksi Porvoon seudun musiikkiopiston toimintakuluja ja se jakautuu musiikkiopiston sopimuskunnille oppilaskohtaisten maksuosuuksien mukaisesti. Porvoon kaupungin kanssa sovittiin, että musiikkiopiston tilanhanketta viedään eteenpäin yhdessä ja se pyritään ratkaisemaan osana Mäntsälän muita tilanhankkeita. Porvoon seudun musiikkiopisto aloitti syksyllä 2022 muskarin kokeilun kahdessa päiväkodissa ja vuoden 2023 aikana arvioidaan, pystytäänkö toimintaa laajentamaan. Tulosalueen talousarvio toteutui ennakoidusti.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset

	TP 2021	TA 2022	MUUTOS	MTA 2022	TP 2022	TOT %	Poikkeama
Toimintakulut	-562 238	-583 402		-583 402	-547 262	93,8 %	36 140
Toimintakate	-562 238	-583 402		-583 402	-547 262	93,8 %	36 140

Opetuspalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Opetuspalvelut toteuttavat laadukasta perus- ja lukio-opetusta kasvun, hyvinvoinnin ja elinikäisen oppimisen kyvyn edistämiseksi. Oppimisen, opetuksen ja oppilaitosten toimintaa ohjaa jatkuvan kehittymisen tavoite.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Vuoden 2022 aikana vallinnut monihäiriötilanne näkyi opetuspalveluissa ja perheissä monin eri tavoin. Korona lisäsi henkilöstön poissaoloja ja vaikeutti sijaisten saatavuutta vuoden 2022 aikana. Ukrainan sodan kuntavaikutukset heijastuivat myös lasten, perheiden ja henkilöstön hyvinvointiin. Sähköpulaan varautumisen myötä laadittiin sekä suunnitelmia että toteutettiin erilaisia toimenpiteitä.

Lakimuutosten edellyttämät toimenpiteet toteutuivat hyvin. Hyvinvointialuesiirtymä edellytti valmistelua sekä henkilöstön, yhteistyön, suunnitelmien että tiedonkulun ja tietojen luovuttamisen näkökulmista. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaisia muutettiin vuoden 2022 aikana. Muutoksilla oli vaikutusta oppilashuoltohenkilöstön mitoituksiin, yhteistyöryhmiin, opiskeluhuoltosuunnitelmiin, oppilaitoksen henkilöstön yhteydenotto-mahdollisuuksiin sekä oppilaiden henkilötietojen suojaan. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (Tuva) aloitti toimintansa 1.8.2022.

Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointia kehitettiin kuntastrategian mukaisesti. Jokainen koulu kirjasi Sivistyslautakunnan hyväksymiin lukuvuosisuunnitelmiin koulukohtaiset toimenpiteensä kuntastrategian tavoitteiden toteuttamiseksi. Koulujen toimintakulttuuria ohjaavana painopistealueena oli kevätkaudella osallisuus ja demokraattinen toiminta sekä syyskaudella vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely. Kaikille yhteinen Yritysriihi-monialainen oppimiskokonaisuus käynnistyi syyskaudella 2022. Koulujen opettajilla oli mahdollisuus ilmoittautua kuntakohtaiseen kehittämistyöhön tiimityön kautta. Paikallinen opetussuunnitelma siirrettiin Opetushallituksen ePerusteet-työkaluun. Siirrolla edistettiin suunnitelmien käytettävyyttä ja tuleviin perustemuutoksiin vastaamisen kykyä. Oppilaiden opinto-ohjausta vahvistettiin ja kasvaneisiin oppivelvollisuuden laajentamisen velvoitteisiin vastattiin palkkaamalla henkilöstösuunnitelman mukaisesti vastaava opinto-ohjaaja.

Lukuvuoden valmistelutyötä aikaistettiin kouluilla, jotta palkanmaksu saatiin elokuusta lukien toteutettua todellisten henkilöstömenojen mukaisina. Toimenpiteellä tavoiteltiin myös koulukuljetuksia koskevan asiakaspalvelun laadun kehittämistä ja talouden suunnittelun varhentamista. Tavoite saavutettiin hyvin. Henkilöstö- ja palkanmaksujärjestelmän käyttöönoton valmistelu työllisti erityisesti koulusihteereitä ja esihenkilöitä.

Oppilaitosturvallisuutta kehitettiin laatimalla suunnitelma, jossa edistetään esihenkilöiden, henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien turvallisuutta koskevien suunnitelmien käytettävyyttä. Tässä yhteydessä käynnistettiin turvallisuuskansiorakenteen päivitys. Kouluilla käynnistettiin koulukohtainen Kiusaamisen vastaisen KiVa-koulukyselyn tulosten analysointi ja toimenpidesuunnittelu. Kouluterveyskyselyn, Tea-viisarin ja Opa-tiedonkeruun tuloksia tarkasteltiin monialaisessa hyvinvointiseminaarissa marraskuussa 2022. Hyvinvoinnin johtamista kehitettiin osana koulutuksellinen tasa-arvo -hanketta. Koululäsnäoloa vahvistava poissaolon seurantamalli otettiin käyttöön syyskaudesta 2022 alusta lukien. Wilman kehittämistyötä toteutettiin sähköisen alikirjoittamisen mahdollisuuksia lisäämällä, tuntimerkintöjä yhdenmukaistamalla ja Koski-tilastointia kehittämällä.

Koulujen johtamisjärjestelmää kehitettiin vuoden 2022 aikana. Ehnroosin / Myllymäen kouluilla käynnistyi ukrainalaisten myötä kaksi valmistavan opetuksen ryhmää. Ryhmät aloittivat toimintansa syyskaudella 2022.

Opetuspalveluiden toimintakate toteutui 31,2 milj. euroa ja ylitti muutetun talousarvion toimintakatteen osalta 0,27 milj. eurolla. Edelliseen vuoteen nähden toimintakate kasvoi 0,23 milj. euroa. Toimintatulot toteutuivat lähes talousarvion mukaisina 3,08 milj. euroa. Merkittävimmät vaikutukset toimintakatteen ylitykseen kohdistui henkilöstömenoihin 0,34 milj. euroa. Valmistavan opetuksen käynnistyminen Ukrainalaisten ja muiden maahanmuuttajien myötä lisäsi opetus- ja ohjaajaresurssia syksyn 2022 osalta. Hankkeiden osuus vaikutti myös henkilöstöresurssin ylitykseen. Muissa toimintamenoissa palveluiden ostoissa säästöä kertyi sisäisistä ateriapalveluiden ostoista kun taas opetusmateriaalin hankinnoissa ylitystä kertyi suhteessa saman verran palveluiden ostojen alitukseen nähden.

Opetuspalvelut

	TP 2021	TA 2022	MUUTOS	MTA 2022	TP 2022	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	2 591 545	2 032 900	975 393	3 008 293	3 084 599	102,5 %	76 306
Toimintakulut	-33 512 866	-33 477 741	-415 393	-33 893 134	-34 240 864	101,0 %	-347 730
Toimintakate	-30 921 320	-31 444 841	560 000	-30 884 841	-31 156 265	100,9 %	-271 424

Varhaiskasvatuspalvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Varhaiskasvatus ja esiopetus toteuttavat lapsen huoltajien ja kasvuympäristön muiden toimijoiden kanssa lapsen hoidon, tukevat pedagogisesti lapsen kasvua sekä edistävät lapsen kehityksen ja oppimisen edellytyksiä. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutuvat henkilöstön, lasten, huoltajien ja ympäristön vuorovaikutuksessa, jossa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat eheän kokonaisuuden.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Koronan vaikutukset näkyivät koko vuoden 2022 henkilöstön ja lasten sairastaessa koronaa enemmän kuin edellisellä vuotena. Tämän lisäksi toimintaa hankaloittivat keväällä käydyt työtaistelutoimet ylityö- ja vuorovaihtokieltoineen. Sijaisten saatavuus oli heikkoa ja paikoin mahdotonta, joten keväällä päiväkotien toiminta-aikoja jouduttiin paikoin turvallisuussyistä supistamaan.

Mäntsälän kunnan uusi varhaiskasvatussuunnitelma 2022 ja Mäntsälän kunnan esiopetuksen suunnitelma 2022 otettiin käyttöön ja niiden toteuttaminen yksiköissä alkoi. Toiminnan kehittämistä tehtiin Kaikille yhteinen varhaiskasvatuksen –hankkeen avulla. Hanke sisälsi paljon koulutuksia henkilöstölle inklusioon liittyen. Koulutukset tukivat myös 1.8.2022 voimaan astuneita varhaiskasvatuslain muutoksia tuen tasojen toteuttamiseksi oikea-aikaisesti lasten tarpeiden mukaisesti.

Varhaiskasvatuksessa päättyi yksi koulutuksellisen tasa-arvon hanke vuoden 2022 aikana. Varhaiskasvatus haki ja sai kolmeen hankkeeseen avustusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä, mutta kaikkia hanketyöntekijöiden paikkoja ei saatu täytettyä. Näin ollen vuoden 2022 aikana alkoi kaksi uutta hanketta koulutukselliseen tasa-arvoon liittyen. Hankkeiden avulla vahvistettiin lapsen oikea-aikaisen tuen saantia päiväkodeissa ja esiopetuksessa sekä inklusion toteutumista. Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueen kanssa yhteinen liikuntahanke vahvisti varhaiskasvatuksessa tapahtuvaa liikuntakasvatusta ja innosti lapsia ja perheitä liikuttamaan.

Varhaiskasvatuspalveluiden tulosalueen toimintakate oli 13,7 milj. euroa jääden 0,8 milj. euroa alle muutetun talousarvion. Toimintakulut 15 milj. euroa alittivat talousarvion 0,8 milj. eurolla ja toimintatuotot ylittivät muutetun talousarvion 0,04 milj. eurolla saatujen avustusten ansiosta. Toimintatuotot pysyivät lähes vuoden 2021 tilinpäätöksen tasolla. Toimintamenoissa alitukset olivat seurausta kotihoidontuen ja yksityisen hoidontuen vähäisemmästä käytöstä yhteensä 0,36 milj. euroa. Myös sisäiset että ulkoiset palvelujen ostot alittuivat yhteensä 0,16 milj. euroa, josta sisäisistä ravitsemuspalveluista kertyi 0,09 milj. euron säästöt. Henkilöstömenoissa merkittävää oli lomapalkkavelka lähes 0,2 milj. euroa, joka paransi tulosta huomattavasti.

Varhaiskasvatuspalvelut

	TP 2021	TA 2022	MUUTOS	MTA 2022	TP 2022	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	1 289 389	1 233 550		1 233 550	1 274 215	103,3 %	40 665
Toimintakulut	-14 900 437	-16 174 554	400 000	-15 774 554	-15 008 504	95,1 %	766 050
Toimintakate	-13 611 048	-14 941 004		-14 541 004	-13 734 289	94,5 %	806 715

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

Tulosalueen toiminta-ajatus

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualue edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä järjestämällä matalankynnyksen opisto-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluita. Monipuoliset hyvinvointia edistävät palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti vastaamaan kuntalaisten tarpeita. Laadukkaat hyvinvointia edistävät palvelut ovat kunnan vetovoimatekijä.

Tavoitteiden ja talouden toteutuminen

Alkuvuodesta elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueen toimintaan vaikutti vielä korona. Myös henkilökunnan vaihtuvuus, sijaisten saannin vaikeus ja sairauslomat vaikuttivat toiminnan toteutumiseen sekä palvelujen ostoihin. Syksyllä 2022 suunnitellut yleisötapahtumat (uniapnea - ja luustoterveysluennot) samoin kuntalaisille maksuton konsertti jäivät toteutumatta. Resurssien vähäisyys oli osittain syynä suunniteltujen tapahtumien toteutumatta jäämiseen. Tämän lisäksi oli vaikeuksia saada luennoitsijoita yleisötapahtumiin.

Liikuntapalveluiden osalta elintapa- ja liikuntaneuvonta asiakkaat lisääntyivät ja vähän liikkuvia tavoitettiin suunnitelman mukaan. Uusien liikuntamuotojen tutuksi tekeminen ei toteutunut. Toteutumattomuuteen syynä olivat henkilöstöresurssiin ja sääoloihin liittyvät asiat.

Ohjaamopalvelut siirtyivät lokakuun alussa työllisyyspalveluiden alaisuuteen. Siirto ei kuitenkaan vaikuttanut talouteen. Muutoksella ennakoidaan työllisyshoidon uudistumista ja kehitetään palveluita kokonaisvaltaisesti. Kolmannen etsivänuorisotyön nimikkeellä ollut vakanssi muutettiin nuoriso-ohjaajan vakanssiksi. Tällä muutoksella saatiin vahvistusta perusnuorisotyöhön.

Mäntsälä liikkuu 2025 -hanke pääsi alkamaan vasta toukokuun lopulla, jonka jälkeen hanke eteni suunnitelman mukaan. Hankkeelle saatiin lisäaikaa huhtikuun 2023 loppuun saakka. Hankkeen painopisteenä on varhaiskasvatuksen ja esikouluikäisten liikkumisen lisääminen. Liikuntapalvelut toteuttivat kuntalaiskyselyn lokakuussa.

Starttivalmennus ja etsivän nuorisotyön hankkeet etenivät hankesuunnitelmien mukaan. Vuoden 2023 talousarvioon esitettiin starttivalmennuksen työntekijöiden vakainaistamista ja tämän kunnanvaltuusto hyväksyi vahvistaessaan vuoden 2023 talousarvion.

Kansalaisopiston toimintavuoden alkupuoliskolla korona vaikutti vielä kurssitoimintaan. Syksyllä ei enää ollut viranomaisten määräämiä rajoituksia, jolloin pystyttiin palaamaan normaaliin toimintaan. Netto-opiskelijamäärä ei ole vielä palautunut vuoden 2019 tasolle. Toteutuneissa kursseissa ja opetustuntien määrissä tapahtui kuitenkin kasvua. Etäkurssien suosio, erityisesti liikunnassa, lisääntyi.

Opiston talous toteutui melkein suunnitellusti. Kurssimaksutuotoissa ei päästy ihan asetettuun tavoitteeseen.

Kirjaston aukiolotunnit lisääntyivät pysyvästi 25 %, kun omatoimiaikaa lisättiin toukokuun alusta alkaen. Lainausmäärissä päästiin jo lähelle vuoden 2019 tasoa, mutta kävijöitä pääkirjastossa oli koronaa edeltävään aikaan verrattuna edelleen 29 % vähemmän. Kirjastoauton kävijämäärä palautui ennalleen. Unelmoidaan uudesta –hankkeesta, toteutettiin verkkokysely ja kaksi kuntalaisia osallistavaa kumppanuuspöytää. Hanke jatkuu 2023 alkuvuoteen. Kirjasto oli mukana myös Kuntien lukevat yhteisöt -hankkeessa sekä Kirkes-kirjastojen yhteisessä musiikkiteemaisessa hankkeessa.

Elinikäisen oppimisen – ja hyvinvointipalvelualueen henkilöstömenot alittuivat koko palvelualueella 0,06 milj. eurolla samoin palvelujen ostot. Lisäksi hankkeista saadut tulot olivat ennakointia suuremmat.

Alitukseen syynä olivat henkilöstön vaihtuvuus, palkattomat vapaat ja sijaisten saannin vaikeudet. Alkuvuodesta koronan aiheuttama epävarmuus tilaisuuksien ja toiminnan suunnitteluun aiheutti sen, että suunnitellut palvelujen ostot eivät toteutuneet. Hankkeista saatiin tuloja ennakoitua enemmän 0,05 milj. euroa. Koko palvelualueen toimintakate oli 0,19 milj. euroa.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

	TP 2021	TA 2022	MUUTOS	MTA 2022	TP 2022	TOT %	Poikkeama
Toimintatuotot	327 469	407 000		407 000	441 778	108,5 %	34 778
Toimintakulut	-3 022 240	-3 328 116		-3 328 116	-3 175 302	95,4 %	152 814
Toimintakate	-2 694 771	-2 921 116		-2 921 116	-2 733 524	93,6 %	187 592

Neuvostot

Lapsi- ja perheasiainneuvosto kokoontui vuoden 2022 aikana kolme kertaa ja lisäksi kerran yhdessä muiden neuvostojen kanssa kuulemaan ja lausumaan Mäntsälän kunnan vesiliikuntakeskuksen suunnittelusta.

Ikäihmisten neuvosto kokoontui vuoden 2022 aikana kahdeksan kertaa, joista yksi kokous järjestettiin yhteiskokouksena vammaisneuvoston ja lapsi- ja perheasiainneuvoston kanssa. Neuvosto järjesti vanhustenviikolla ikäinfon sekä vanhustenviikon pääjuhlan. Ikäinfo järjestettiin Mäntsälän kunnantalolla ja juhla Pornaisten seurakuntakeskuksessa. Ikäihmisten neuvosto edusti erilaisissa Mäntsälässä ja Pornaisissa järjestetyissä tapahtumissa.

Vammaisneuvosto kokoontui vuoden 2022 aikana seitsemän kertaa, joista yksi kokous järjestettiin yhteiskokouksena ikäihmisten neuvoston ja lapsi- ja perheasiainneuvoston kanssa. Ensimmäinen kokous pidettiin helmikuussa ja vuoden viimeinen kokous marraskuussa. Vammaisneuvoston kautta kunnan käsittelyyn tuli Autoliiton invapysäköinti mobiiliapplikaatio, johon Mäntsälä liittyi syksyllä mukaan. Vuoden aikana vammaisneuvosto edusti myös erilaisissa Mäntsälässä järjestetyissä tapahtumissa.

Syksyllä vammais- ja ikäihmisten neuvostot testasivat kunnan uudistettuja verkkosivuja yhdessä ja antoivat yhteispalautteen testauksesta kunnan hallintopalveluille. Neuvostot antoivat vuoden aikana kolme lausuntoa, joista kaksi toteutettiin yhteislausuntoina ja yksi kunnan kaikkien vaikuttamistoimielinten yhteislausuntona.

Mäntsälän nuorisovaltuustolla oli vuonna 2022 10 kokousta. Nuorisovaltuuston päätavoite oli tehdä nuorisovaltuustoa tutuksi nuorille sekä päättäjille. Nuorille annettiin tietoa kouluvierailuilla ja yleiskokouksessa. Päättäjille järjestettiin kuulemistilaisuus. Nuorisovaltuusto teki kaksi aloitetta (Häiriötön opiskelutila ja Aamupala yläkouluille ja lukioon) kunnanvaltuustolle sekä ottivat kantaa vesiliikuntakeskus-hankkeeseen. Näkyvyyttä nuorisovaltuusto lisäsi jakamalla stipendit yhdelle Hepolan, Riiehenmäen ja Ehnroosin 9. luokkalaisille, jotka tekivät parhaimman loppukirin opiskelujen suhteen.

Investoinnit

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2022	TA muutokset 2022	TA muutosten jälkeen	Toteuma 31.12.2022	Poikkeama	Tot %
Sivistys- ja hyvinvointikunta							
Irtain omaisuus							
Tilojen kalustaminen							
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk. investointitarp.	Menot	-60 000		-60 000	-56 114	3 886	94 %
Iltapäivätoiminnan ja uuden opetussuunnitelman mukainen	Menot	-15 000		-15 000	-14 937	63	100 %
Ehnroosin koulun ensikertainen kalustaminen	Menot	-840 000		-840 000	-746 995	93 005	88,9 %
	Menot						
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä	Menot	-915 000		-915 000	-818 046	96 954	89 %
	Tulot						
	N Netto	-915 000		-915 000	-818 046	96 954	89 %

Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden irtaimen käyttöomaisuuden määräraha 0,915 milj. euroa toteutui 89 %, toteutuman ollessa 0,82 milj. euroa. Muilta osin hankinnat toteutuivat lähes talousarvion mukaisesti. Ehnroosin koulun ensikertaisen kalustamisen osalta määrärahaa jäi käyttämättä 0,09 milj. euroa.